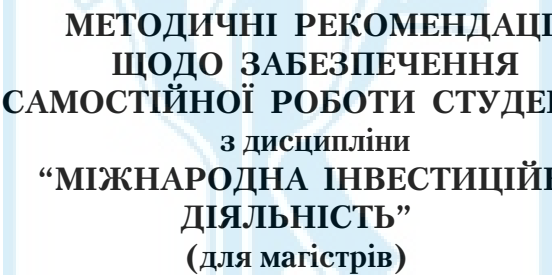

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ”
(для магістрів)**

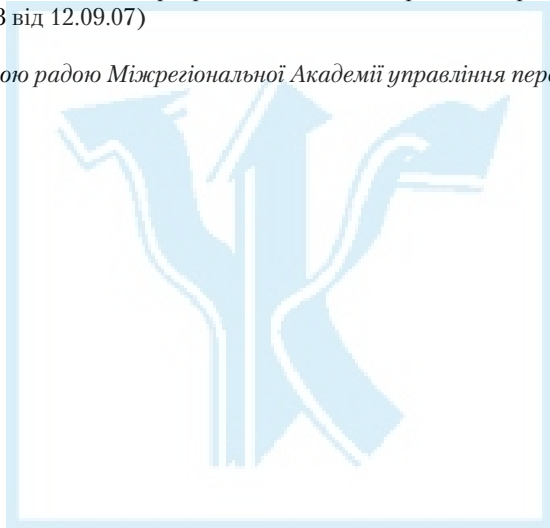
МАУП

Київ 2008

Підготовлено ст. викладачем кафедри банківської та страхової справи
Н. І. Чередніченко

Затверджено на засіданні кафедри банківської та страхової справи
(протокол № 3 від 12.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Чередніченко Н. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність” (для магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 48 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, загальні рекомендації щодо організації самостійної роботи, тематичний план, зміст дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність” за модулями, контрольні та дискусійні питання до семінарських завдань, завдання для самостійної роботи, тестові питання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Об'єктивне посилення загальних тенденцій глобалізації та інтернаціоналізації світогосподарських процесів, структурні зрушення у світовому господарстві, формування різноманітних форм виробничо-інвестиційної та фінансової взаємозалежності між країнами вимагають ретельного розгляду різних аспектів міжнародної інвестиційної діяльності та її впливу на економіку країн, що виступають і донорами, і реципієнтами капіталу.

Мета курсу — вивчити закономірності міжнародної інвестиційної діяльності, її мотивацію, стратегію, особливості організації та механізми функціонування компаній та їх вплив на економіку країни. Основними *завданнями* курсу є:

- 1) ознайомитися із загальними тенденціями розвитку світового господарства та їх впливом на активізацію інвестиційної діяльності компаній;
- 2) сформувані розуміння, на основі фундаментального вивчення теорій вивозу капіталу, мотивації та факторів, що обумовлюють активізацію міжнародної інвестиційної діяльності;
- 3) систематизувати знання щодо структури міжнародного інвестиційного ринку, сутності, видів і форм міжнародних інвестицій, їх місця та ролі у міжнародному бізнесі;
- 4) систематизувати знання щодо суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності та розуміння особливостей їх функціонування на міжнародному ринку;
- 5) ознайомитися з принципами та методами, нормативно-правовим забезпеченням регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному та міжнародному рівнях;
- 6) сформувані необхідні навички для аналізу, оцінки і прийняття рішень щодо реалізації різних форм міжнародної інвестиційної діяльності.

Важливою складовою роботи студентів є самостійна підготовка ними матеріалів, питань, завдань із кожної теми навчального курсу. Оскільки навчальним планом передбачено виділення навчального часу для самостійної роботи студентів, частина обов'язкового програмного матеріалу виноситься на самостійне вивчення студентів.

Самостійна робота є обов'язковою при підготовці до практичних занять, для складання заліку з навчальної дисципліни, тому вона по-

винна мати систематичний та плановий характер і обов'язково завершуватись перевіркою знань студентів.

Самостійна робота є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань. Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Значно підвищується значення та статус самостійної роботи при введенні кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Мета самостійної роботи — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Форми самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- самостійна робота з підручником, науковою та періодичною літературою;
- вивчення та аналіз законодавчих і нормативних документів;
- пошук і опрацювання матеріалів через мережу Інтернет;
- узагальнення та аналіз фактичних даних;
- проведення самостійних наукових досліджень;
- підготовка аналітичних записок, доповідей, рефератів, презентацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- написання контрольних робіт;
- підготовка до іспиту.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність” розроблені відповідно до програми курсу “Міжнародна інвестиційна діяльність” для студентів напряму підготовки 050 “Економіка і підприємництво” освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” і призначені для підготовки студентів до практичних та семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи над дисципліною.

Відповідно до програми курсу методичні рекомендації містять завдання з основних розділів курсу “Міжнародна інвестиційна діяльність”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Методологічні основи міжнародної інвестиційної діяльності
1	Інвестування в системі міжнародного бізнесу та фактори, що обумовлюють його активізацію
2	Моделювання інвестиційних процесів та інвестиційні стратегії в глобальному середовищі. Теорії міжнародного інвестування
	Змістовий модуль II. Характеристика особливостей форм міжнародної інвестиційної діяльності
3	Місце транснаціональних компаній у системі міжнародної інвестиційної діяльності
4	Стратегії форми організації операцій транснаціональних корпорацій
5	Світові фінансові потоки. Портфельне інвестування
6	Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності
7	Особливості реалізації міжнародної інвестиційної діяльності в Україні
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ”

Змістовий модуль I. Методологічні основи міжнародної інвестиційної діяльності

Тема 1. Інвестування в системі міжнародного бізнесу та фактори, що обумовлюють його активізацію

Економічна сутність інвестицій. Види та форми інвестицій. Фінансові та реальні інвестиції. Суб'єкти міжнародної інвестиційної

діяльності. Інституційні інвестори на міжнародному ринку. Транснаціональні та багатонаціональні компанії. Фінансово-кредитні установи у міжнародному інвестуванні.

Міжнародний інвестиційний ринок: структура та інфраструктура. Факторні, товарні та фінансові ринки. Ринок позичкових коштів та ставка відсотку. Попит і пропозиція на ринку капіталів. Міжнародні взаємозв'язки: мобільність капіталу, валютні курси та дохідність фінансових активів.

Фактори міжнародного інвестування. Фактори, що обумовлюють активізацію міжнародного виробництва. Типи систем міжнародного виробництва. Детермінанти розміщення міжнародного виробництва (лібералізація економічної політики, технологічні зміни, інновації в управлінні та організації виробництва). Глобалізація світової економіки та світової фінансової системи. Регіоналізація. Кластерізація (групування) країн. Технологічні інновації і трансформація світової економіки. Міжнародне інвестування у контексті інтернаціоналізації. Країни, що приймають та країни базування.

Прямі та портфельні інвестиції. Кількісні критерії прямих інвестицій. Форми прямих інвестицій. Інвестиційні цілі прямого інвестування. Особливості інвестиційного циклу прямих інвестицій. Динаміка прямих інвестицій (доларова та балансова вартість).

Форми виходу на зарубіжні ринки. Глобально-економічні, загально-економічні, ресурсно-економічні та політико-економічні фактори, які впливають на вибір стратегії інвестування. Екстернальні та інтернальні чинники: вплив на формування інвестиційної стратегії фірми. Стратегії країн базування та тих, що приймають капітал. Кількісний аналіз світових потоків прямих інвестицій. Індекс припливу в країни прямих іноземних інвестицій, ЮНКДАТ-індекс стану припливу прямих іноземних інвестицій, ЮНКТАД-індекс потенційного припливу прямих інвестицій.

Література: основна [17–19; 22; 24–28; 32; 34; 37; 43];
додаткова [49–51; 53; 55; 60; 61; 64; 74]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Види, форми та мотивація міжнародного руху капіталу.
2. Економічний зміст глобалізації; фактори, що її обумовлюють.
3. Фактори, що зумовлюють швидке зростання міжнародного виробництва (лібералізація, технологічні зміни, зростання конкуренції).

4. Характеристика прямих інвестицій:
 - кількісні критерії;
 - інвестиційні цілі — засновницькі, доповнюючі, зміцнюючі, раціоналізаторські інвестиції;
 - форми — експорт власного капіталу, реінвестовані прибутки, внутріфірмові трансфери;
 - горизонтальні і вертикальні прями інвестиції.
5. Визначення міжнародних портфельних інвестицій.
6. Відмінності між портфельними та прямими інвестиціями.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Вплив глобалізації на переваги розміщення для прямих іноземних інвестицій.
2. Вплив технологічних інновацій на процес трансформації світової економіки.
3. Причини утворення інвестиційних кластерів країн (прикладі).
4. Фактори, що обумовлюють напрями руху інвестиційного капіталу.
5. Принципи розрахунку індексів припливу інвестицій в країну та їх застосування. Порівняння значень різних індексів та їх інтерпретація.

Питання для самостійного розгляду

1. Суб'єкти міжнародної інвестиційної діяльності.
2. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.
3. Міжнародні організації, що впливають на реалізацію міжнародної інвестиційної діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Підібрати статистичні матеріали, що свідчать про динаміку руху прямих інвестицій між країнами (з різним ступенем розвитку економіки, з різними географічними напрямками). На основі зібраних даних зробити висновки про напрями і тенденції руху прямих іноземних інвестицій на міжнародних ринках.

Теми рефератів

1. Форми міжнародної інвестиційної діяльності.
2. Глобальні економічні фактори міжнародного інвестування.

3. Фактори міжнародного інвестування: політико-економічні, ресурсно-економічні, загальноекономічні.
4. Вплив міжнародних інститутів на міжнародну інвестиційну діяльність (Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародна фінансова корпорація тощо).
5. Класифікація прямих іноземних інвестицій.
6. Інвестиційні цикли прямих іноземних інвестицій.
7. Етапи створення інтеграційних об'єднань.
8. Горизонтальна та вертикальна інтеграція.
9. Шляхи інтернаціоналізації загальносвітових господарських процесів: екстернальний та інтернальний.

Тема 2. Моделювання інвестиційних процесів та інвестиційні стратегії в глобальному середовищі. Теорії міжнародного інвестування

Макроекономічний, мезоекономічний та мікроекономічний рівні аналізу іноземного інвестування. Портфельні теорії іноземного інвестування. Теорія факторних пропорцій Хекшера-Оліна. Теорія граничної ефективності інвестування діяльності нефінансових фірм (Кейнс, Торбін).

Неокласичні теорії іноземного інвестування (позитивна та нормативна). Теорія ринкової влади Гаймера. Теорія монополістичних переваг Кіндлбергера. Теорія життєвого циклу продукту Вернона. Концепції життєвого циклу галузі. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Детермінанти національних конкурентних переваг за Портером. Теорія інтерналізації (Баклі, Кесон, Рагмен). Біхевіористська теорія транснаціональних корпорацій. Модель ERPG X. Перлмуттера. Теорії олігополістичної реакції.

Еклектична парадигма Дайнінга. Стратегічні модулі Дж. Дайнінга. Модель OLI (переваги власності, інтерналізації, розміщення).

Література: основна [26; 29–34];
додаткова [49; 50; 60; 67; 76; 77; 84]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Поясніть перетворення національних фірм у транснаціональні компанії згідно з теорією життєвого циклу продукту.
2. В яких теоріях розвитку транснаціональних компаній розглядається з точки зору еволюції організаційної структури фірми та її менеджменту?

3. Модель ERPG Перлмуттера: специфіка орієнтації вищого менеджменту на різних етапах інтернаціоналізації фірми.
4. Методологічна база теорії інтерналізації.
5. Модель OLI. Складові переваг власності, розміщення, інтерналізації за Дайнінгом.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Поясніть перетворення національних фірм у транснаціональні згідно з моделлю життєвого циклу продукту.
2. Структура галузі характеризує особливості конкуренції між компаніями. Які чинники, відповідно до теорії конкурентних переваг М. Портера, впливають на вибір конкурентної стратегії фірми?
3. Теоретичні витoki парадигми Дайнінга (взаємозв'язки з теоріями міжнародної торгівлі Хекшера-Оліна-Самуельсона, теорією життєвого циклу продукції, теорією конкурентних переваг М. Портера тощо).

Питання для самостійного вивчення

1. Теорія граничної ефективності інвестування за Кейнсом.
2. Теорія граничної ефективності інвестування за Тобіном.

Теми рефератів

1. Концепція шляхів інвестиційного розвитку (Дж. Дайнінг, Р. Нарула).
2. Ресурси суб'єктів інвестиційної діяльності та теорія граничної ефективності інвестування Кейнса.
3. Ресурси суб'єктів інвестиційної діяльності та теорія граничної ефективності інвестування Тобіна.
4. Моделі циклів ділової активності (моделі Кітчана, Джаглара, Кондратьєва, Фріша, Хікса, Лукаса, Слутського).
5. Мотивація створення підприємств з іноземними інвестиціями з боку суб'єктів країни базування.
6. Мотивація створення підприємств з іноземними інвестиціями з боку суб'єктів країни, яка приймає.
7. Горизонтальна та вертикальна інтерналізація.

Тестові завдання до модуля I

- 1. Назвіть елемент, який не належить до детермінант конкурентних переваг моделі “Даймонда” М. Портера:**
 - а) стратегія фірми, структура і конкуренція;
 - б) пов’язані та підтримуючі галузі;
 - в) фактори виробництва;
 - г) багатонаціональна ділова активність;
 - д) умови попиту.
- 2. Згідно з теорією міжнародної конкурентоспроможності країн М. Портера, найвищий її рівень досягається за умов:**
 - а) конкуренції на основі факторів виробництва;
 - б) конкуренції на основі інвестицій;
 - в) конкуренції на основі нововведень;
 - г) конкуренції на основі багатства.
- 3. Згідно з теорією Перлмуттера, основним завданням вищого менеджменту на етапі локальної ринкової експансії інтернаціоналізації є:**
 - а) вибір зарубіжних ринків і форм виходу на них;
 - б) підвищення результативності діяльності на конкретних зарубіжних ринках;
 - в) глобальна раціоналізація і забезпечення синергізму.
- 4. Орієнтація фірми на зарубіжному ринку, що підпорядкована її діяльності на внутрішньому ринку, розглядається як:**
 - а) етноцентричною;
 - б) поліцентричною;
 - в) регіоцентричною;
 - г) геоцентричною.
- 5. Розширення міжнародної діяльності фірми за рахунок використання конкурентних переваг партнерів на зарубіжних ринках — це активізація міжнародної торгівлі товарами та послугами в традиційній структурі відповідних національних ринків:**
 - а) інтернальним шляхом інтернаціоналізації;
 - б) екстернальним шляхом інтернаціоналізації.
- 6. Згідно з еkleктичною парадигмою Данінга, до переваг інтерналізації належать:**
 - а) розподіл природних і відновлювальних ресурсів;
 - б) можливість контролю за постачанням й умовами продажу (включаючи технології);

- в) переваги через наявність інфраструктури;
- г) економічна система і політика уряду.

7. Виберіть приклад, що ілюструє процес створення інтегрованої структури шляхом вертикальної інтеграції “вниз”:

- а) придбання сталеплавильною компанією заводу, що виробляє металеві конструкції;
- б) придбання заводу виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде основне виробництво;
- в) придбання виробничою компанією компанії сфери розподілу.

8. Як відомо, тенденція регіоналізації – процес формування системи економічних взаємозв’язків у рамках міжнародних інтеграційних угруповань двох або більше країн – суттєво впливає на розвиток міжнародної інвестиційної діяльності. Визначте, якій з форм регіоналізації відповідають сукупно наступні ключові ознаки: усунення внутрішніх тарифів, спільний зовнішній тариф, вільний рух капіталів та робочої сили:

- а) зона преференційної торгівлі;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) спільний ринок;
- д) економічний союз.

9. На етапі початкової інтернаціоналізації оцінка значущості міжнародної діяльності фірми, згідно з поглядами біхевіористської теорії ТНК, є:

- а) важливим доповненням діяльності на внутрішньому ринку;
- б) однаковою за значущістю із діяльністю на внутрішньому ринку;
- в) стратегічною умовою успіху та розвитку.

10. Моніторинг змін позицій країни на міжнародних ринках залежно від рівня розвитку національної економіки, що характеризується реальним використанням факторів економічного зростання, це такий підхід оцінки міжнародної конкурентоспроможності економіки, як:

- а) ресурсний;
- б) факторний;
- в) рейтинговий;
- г) ціновий.

- 11. За мінімальним кількісним критерієм інвестиція класифікується як пряма, якщо:**
- а) іноземному інвестору належить не менше 5 % акцій підприємства з достатнім правом участі в управлінні;
 - б) іноземному інвестору належить не менше 10 % акцій підприємства з достатнім правом участі в управлінні;
 - в) іноземному інвестору належить не менше 51 % акцій підприємства;
 - г) іноземний інвестор володіє 100 % акцій підприємства.
- 12. Прямі інвестиції в галузі, що належать до різних стадій виробництва окремого продукту, є:**
- а) горизонтальними прямими інвестиціями;
 - б) вертикальними прямими інвестиціями.
- 13. Чи можуть бути класифіковані як пряма інвестиція субсидії, кредити, позики материнської компанії або однієї філії до іншої філії:**
- а) так;
 - б) ні.
- 14. Іноземні інвестиції, що охоплюють трансфери фінансових і не фінансових активів, є:**
- а) прямими інвестиціями;
 - б) портфельними інвестиціями.
- 15. Згідно з теорією життєвого циклу продукту Р. Вернона, виробники на етапі інноваційної стадії виробництво і збут здійснюють:**
- а) на внутрішньому ринку країни, а експортні операції виступають як доповнюючі;
 - б) через прямі інвестиції в промислово розвинені країни для організації виробництва товару у філіях для збуту на місцевих ринках.
- 16. Згідно з теорією Кейнса, точка перетину вартості кредитних ресурсів з лінією граничної ефективності інвестування відображає:**
- а) мінімальний рівень інвестицій фірми;
 - б) оптимальний рівень інвестицій фірми;
 - в) максимально припустимий рівень інвестицій фірми.
- 17. Згідно з теорією Тобіна, фірма намагатиметься максимізувати:**
- а) ринкову вартість акціонерного капіталу;
 - б) поточний прибуток.

18. Згідно з теорією ринкової влади С. Гаймера:

- а) прямі інвестиції зумовлені диференціацією прибутку або процентних ставок у різних країнах;
- б) прямі інвестиції зумовлені певними перевагами фірми над місцевими фірмами.

19. Перевага транснаціональної корпорації порівняно з новою фірмою, що створюється, які базуються на виключному або сприятливому доступі до ресурсів (постачання, робоча сила, сировина, фінанси, інформація) є, за еклектичною парадигмою Данінга, перевагою:

- а) інтерналізації;
- б) власності;
- в) розміщення.

20. Значення індексу приливу в країни прямих іноземних інвестицій більше 1 свідчить:

- а) про відносні успіхи країни в залученні іноземного капіталу, порівняно з можливим, що зумовлений потенціалом країни;
- б) про те, що країна недоотримує іноземний капітал, порівняно з можливим, що зумовлений потенціалом країни.

Змістовий модуль II. Характеристика особливостей форм міжнародної інвестиційної діяльності

Тема 3. Місце транснаціональних компаній у системі міжнародної інвестиційної діяльності

Сутність транснаціоналізації. Критерії визначення ТНК. Модель ТНК: материнська компанія і зарубіжні філії. Відділення, дочірня компанія, асоційована компанія в структурі ТНК. Масштаби діяльності транснаціональних корпорацій. Кількісні показники вимірювання транснаціональності компаній (індекс транснаціональності компаній – TNI, індекс розповсюдження мережі – NSI, індекс транснаціональності країн, що приймають – TINC). Середовище транснаціонального бізнесу.

Шляхи виходу на зовнішні ринки. Транскордонне злиття та поглинання: форми та види. Мотиви основних функціональних типів транскордонних злиттів і поглинань.

Фактори, що впливають на вибір шляху виходу на ринок. Інституційна база. Фактори, що впливають на посилення процесів

транскордонного злиття та поглинання: технологічні зміни, лібералізація інвестиційних режимів та регулювання, фінансові зміни.

Література: основна [20; 21; 24; 25; 27; 32; 34; 35; 37; 39; 43];
додаткова [46; 50; 83]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Критерії, що відрізняють ТНК від національних фірм.
2. Модель функціонування ТНК.
3. Різниця між дочірніми, асоційованими компаніями та відділеннями.
4. Характеристика середовища транснаціонального бізнесу.
5. Кількісні показники оцінки транснаціональності компаній.
6. Характеристика форм злиття (консолідація, установче злиття) та поглинання (іноземного філіалу, місцевої фірми).
7. Характеристика видів злиття та поглинання:
 - за спорідненістю галузей: горизонтальні, вертикальні, конгломеровані;
 - за обсягом контролю: повні поглинання, угоди з переважним контролем, рівноправні злиття, міноритарні поглинання;
 - за формою оплати: угоди з оплатою акціями, угоди з оплатою акціями та готівкою, угоди з оплатою готівкою;
 - за узгодженістю інтересів: погоджене, небажане;
 - за стратегічною метою: злиття з метою зростання, з метою захисту, внаслідок приватизації, внаслідок банкрутства;
 - за ступенем інтеграції підприємницьких структур: з мінімальною інтеграцією, колаборативні угоди, реконструкційні угоди.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Вплив ТНК на динаміку руху прямих іноземних інвестицій.
2. Мотиви основних функціональних типів транскордонних злиттів та поглинань (для горизонтального злиття та поглинання, для вертикального злиття та поглинання, для конгломерованого злиття та поглинання).
3. Переваги та недоліки для приймаючої країни виходу ТНК на її ринок через злиття та поглинання.

Питання для самостійного вивчення

1. Шляхи виходу на зовнішні ринки: створення нових виробничих потужностей чи придбання вже існуючих місцевих.
2. Фактори, що впливають на вибір шляху виходу на ринок: рівень економічного розвитку країни, інвестиційна політика країни тощо.

Завдання до семінарського заняття

Проаналізуйте наведену ситуацію та сформулюйте короткі пояснення до наступних питань*.

1. Зміст стратегії транснаціональної компанії Ahold.
2. Які форми вибрала компанія для виходу на міжнародні ринки?
3. Яким типам та видам транскордонного злиття чи поглинання відповідають дії компанії?
4. Що призвело до падіння ціни на акції Ahold протягом 2002–2003 рр.?
5. Що означає зміна рейтингу компанії?

Протягом 90-х років голландська компанія Ahold перетворилася на третью у світі торговця бакалійними товарами і пройшла шляхом зростання через злиття та поглинання. Компанія проводила активну транснаціоналізацію на ринках Східної Європи, Азії та Латинської Америки, купуючи місцеві фірми – оператори супермаркетів. Найвищу активність компанія проявила в США, де через прямі інвестиції придбала мережі роздрібної продовольчої торгівлі та постачання продуктів харчування. Динаміка поглинань компанії Ahold:

- березень 1996 р. – 2,9 млрд дол. інвестицій у поглинання мережі супермаркетів в США;
- січень 1998 р. – 368 млн дол. інвестицій у спільне підприємство та мережу супермаркетів в Аргентині;
- травень 1998 р. – купівля американської роздрібної мережі за 2,6 млрд дол.;
- грудень 1999 р. – купівля за 1,8 млрд дол. 50 % акцій скандинавської компанії в галузі роздрібної торгівлі продовольством;
- березень 2000 р. – придбання за 3,6 млрд дол. другого за величиною операцій дистриб'ютора продуктів харчування в США;

* *Розач О.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. – К.: Либідь, 2005.

- вересень 2001 р. — придбання за 2,2 млрд дол. дистриб'ютора продуктів харчування в США; придбання мережі супермаркетів у США за 500 млн дол.;
- липень 2002 р. — 490 млн дол. за частку аргентинського спільного підприємства, оскільки партнер оголосив дефолт.

У результаті значного збільшення присутності на американському ринку 60 % прибутків компанія отримувала у США. Але у 2001 р. чисті прибутки компанії майже не зросли. У липні та листопаді 2002 р. компанія оголосила про уповільнення зростання та песимістичні прогнози щодо прибутків 2002 р. через фінансові проблеми в деяких латиноамериканських філіях.

Наприкінці лютого 2003 р. компанію потряс фінансовий скандал, що призвело до зниження ціни акцій на 66 % та відставки головних керівників. Було виявлено значні бухгалтерські порушення. Рейтингове агентство Standard & Poog's знизило кредитний рейтинг компанії з ВВВ до рівня ВВ+.

Завдання для самостійної роботи

Проаналізуйте наведену ситуацію та сформулюйте короткі пояснення до наступних питань*.

1. Що спонукало компанію Bridgestone до виробництва шин на території США? Чому не продовжуватиме експорт продукції, за рахунок якого й сформувався ринок збуту в США?
2. Що спонукало компанію до придбання Firestone?
3. Які переваги мала компанія від придбання на відміну від створення нових потужностей? Чи доцільно було вводити в експлуатацію нові потужності?

Bridgestone Tire Company є найбільшим виробником шин в Японії, що забезпечує 95 % японського ринку. Протягом 70-х років обсяг продажів компанії збільшився в 6 разів. З 1978 р. по 1987 р. компанія перейшла з п'ятого на третє місце серед виробників шин і досі посідає цю позицію. Хоча основні зусилля компанії були спрямовані на японський ринок, обсяги зарубіжних продажів теж збільшувались. Частина їх була непрямими — компанія є основним постачальником японських автомобільних шин, і як частина комплектуючих експортованих японських автомобілів потрапляла на ті ринки, куди компанія експортувала мало чи взагалі не експортувала продукцію.

* *Деніелс Дж., Радеба Ли.* Международный бизнес. — М.: Дело, 1994.

Керівництво компанії вважало стратегічною метою розширення діяльності за межами Японії. Прогноз консолідації галузі свідчив про те, що до 1990–1995 рр. в світі залишиться мало потужних виробників шин, а оскільки продовжувати розвиток компанії в Японії буде складно (адже важко утримувати понад 50 % ринку), в 1987 р. компанія оголосила про розширення виробництва в США. Ключовим фактором, що вплинув на прийняття рішення, стало те, що великий обсяг прямих і непрямих продажів припадав на США. До 1987 р. кожен 10 новий автомобіль, що продавався в США, комплектувався шинами Bridgestone. Рівень збуту свідчив про те, що компанія здатна конкурувати з фірмами, що мають в США торгові і виробничі потужності. І хоча продукція фірми займала лише 2 % ринку, компанія була впевнена в здатності здійснювати ефективне управління і контроль над інвестиціями у виробництві шин на американському ринку.

З боку США були введені державні обмеження: хоча частка продажу шин була незначною, але скорочувала збут шин американського виробництва. Збитки могли нанести й обмеження щодо імпорту японських автомобілів. Оскільки обмеження імпорту спонукало японські автомобільні компанії почати виробництво на території США, то, наприклад, “Тойота” закупала 40 % шин, що виготовлялись на американському ринку компанією Bridgestone. Крім того, враховуюче активне сальдо балансу Японії в торгівлі з США, можна було передбачати введення обмежень на імпорт японських товарів.

Загрозою експорту могло виступати й те, якби витрати японських компаній збільшилися порівняно з витратами американських. Так, наприклад, транспортування шин є нерентабельним через значні транспортні витрати (крім випадків, коли шини є частиною комплектації автомобіля). Для компанії Bridgestone вони становили 3–12 дол. США на одну шину залежно від розміру. Японська компанія витримувала ці витрати за рахунок низької вартості ієни щодо долара. Оскільки основна частина витрат компанії здійснювалась в ієнах, то її падіння давало менші витрати в американських доларах. При посиленні ієни у середині 1986 р. конкурентоспроможна ціна на шини стала нижчою точки беззбитковості японської компанії. Зміцнення ієни продовжувалось у 1987–1988 рр. Тож сильна ієна означала: при інвестуванні в США Bridgestone буде платити менше у доларах. У цей же період компанія почала виробництво шин з радіальним кордом, який значно подовжував термін їх експлуатації. Однак до

1990 р. надлишок виробничих потужностей на американському ринку утримував ціни в галузі на низькому рівні.

Міркування інвестування на ринку США підкріплювались успіхами компанії в різних регіонах: створення чотирьох заводів у країнах, що розвиваються; придбання в Австралії відділення Uniroyl Goodrich; організація виробництва шин для вантажних автомобілів США (придбання підприємства фірми Firestone). У 1988 р. компанія придбала інші підприємства Firestone з виробництва шин за 2,6 млрд дол. Ці п'ять заводів здійснювали поставку близько 40 % шин для автомобілів "Форд", 21 % для автомобілів "Дженерал Моторс". Ці придбання наблизили її до найбільших конкурентів — "Гудйір" і "Мішелін".

Теми рефератів

1. Транснаціональні корпорації: поняття, критерії класифікації.
2. Особливості побудови структури транснаціональних корпорацій та фактори, що її визначають.
3. Фактори, що впливають на вибір форми виходу на ринок іншої країни.
5. Діяльність транснаціональних корпорацій та їх вплив на економіку України (на конкретному прикладі).
6. Прояв ефекту синергії при транскордонних злиттях та поглинаннях.

Тема 4. Стратегії та форми організації операцій транснаціональних корпорацій

ТНК — шукачі ринків, ТНК — шукачі сировини, ТНК — шукачі виробничої ефективності, ТНК — шукачі знань, ТНК — шукачі політичної стабільності. Моделі орієнтації ТНК — етноцентрична, поліцентрична, регіоцентрична, геоцентрична. Наступальні стратегії. Види захисних стратегій ТНК (опора на інновації, економія на масштабах діяльності, глобальне сканування). Зрілі та старіючі ТНК. Еволюція стратегій розвитку міжнародного виробництва (традиційна стратегія (створення філій), стратегія простої інтеграції, комплексної інтеграції). Форми і риси зв'язків з національними фірмами країн, що приймають капітал (прямі, зворотні, горизонтальні зв'язки).

Еволюція форм операцій ТНК. Спільні підприємства: переваги і недоліки. Стратегії ТНК, що обумовлюють утворення спільних під-

приємств. Контрактні форми діяльності на міжнародному інвестиційному ринку.

Література: основна [19; 32–35; 38];
додаткова [45; 63; 67; 71; 76; 77]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Характеристика стратегій ТНК.
2. Поняття “спільне підприємство”.
3. Фактори, що обумовлюють створення спільних підприємств (продуктова диференціація, раціоналізація виробництва, контроль над сировиною, наукові та дослідні роботи) — зі сторін обох партнерів.
4. Характеристика контрактних форм діяльності на міжнародному інвестиційному ринку (будівельні роботи за підрядними угодами, добування сировини за підрядними угодами, лізингові контракти, франчайзинг, науково-технічні й ліцензійні угоди, контракти про управлінську допомогу, купівля і продаж товарів за субконтрактними угодами, інженерне консультування).

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Переваги на проблеми функціонування спільних підприємств.
2. Фактори, що визначають ступінь контролю транснаціональної корпорації над спільними підприємствами.

Питання для самостійного вивчення

1. Форми підрядних контрактів на будівництво (частковий підряд, генеральний підряд, контракти “під ключ”, контракти на керівництво проектом).
2. Контрактні операції у видобувній промисловості.
3. Субконтрактні угоди.
4. Типи управлінських контрактів.
5. Типи інжинірингових контрактів.

Завдання до семінарського заняття

Проаналізуйте наведену ситуацію та сформулюйте короткі пояснення до наступних питань*.

1. У чому полягає сутність системи постачання “just in time”, яка була впроваджена у транснаціональних фірмах GM і Toyota?
2. Проаналізуйте основні фактори, що зумовлюють ефективність цієї системи.

Наприкінці лютого 2003 р. автомобільні ТНК General Motors (GM) і Toyota дали розпорядження постачальникам запчастин в Азії та Японії накопичити певний їх обсяг у Європі. Це було пов'язано з побоюваннями, що вторгнення США в Ірак призведе до порушення судноплавства через Суецький канал. Тоді деякі заводи GM і Toyota вимушені були б припинити виробництво певних моделей. Постачання новим шляхом через мис Доброї Надії було б на 30 % дорожче.

GM, найбільший виробник автомобілів, що володіє європейськими компаніями Vauxhall і Opel, наказав тримати 10-денний додатковий запас запчастин з Азії. Toyota, яка має автомобільні заводи у Франції та Великій Британії, але імпортує близько половини своїх європейських продажів із Японії, дала споріднений наказ.

Збільшення запасів призведе до зростання витрат на поставки у виробників автомобілів, які витратили минулі два десятиріччя, щоб розробити і запровадити систему “just in time”, спрямовану на зменшення товарно-матеріальних запасів. Такі системи залишили виробників з 2–3-денним запасом багатьох компонентів і робили їх вразливими до будь-яких перебоїв у транспортуванні. Важливість безперебійного транспортування для виробничої мережі автомобільних корпорацій виявили у 2002 р., коли страйкували докери на західному узбережжі США. Це примусило японську автомобільну ТНК Honda перевозити літаками запасні частини, щоб не зупинити виробництво в США.

* *Рогач О.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. — К.: Либідь, 2005.

Завдання для самостійної роботи

Проаналізуйте наведену ситуацію та сформулюйте короткі пояснення до наступних питань*.

1. Визначте, якій стратегії відповідає діяльність ВР.
2. Проаналізуйте специфіку стратегії, вибраної компанією.
3. Проаналізуйте, що обумовило характер взаємозв'язків з національним партнером.

Британська міжнародна корпорація British Petroleum (BP) оголосила у лютому 2003 р. про план значно розширити свої міжнародні операції. Вона вирішила інвестувати протягом 5 років 20 млрд дол. у розробку нафтових родовищ у різних регіонах. Зазначені інвестиції будуть спрямовані на створення виробничих потужностей у Мексиканській затоці, Тринідаді, Анголі, Азербайджані та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Нові прямі інвестиції становитимуть 50 % усіх щорічних витрат компанії на розвиток та видобування нафти та газу до 2007 р.

BP оголосила про вкладення 6,8 млрд дол. у створення спільного підприємства з російською нафтовою компанією ТНК, де вона матиме половину акціонерного капіталу, що дозволить створити третю за потужністю нафтову групу в Росії.

Така стратегія британської компанії відкриває третій етап у її історії. Перший закінчився, коли ВР, яка розпочала свою діяльність як анго-перська нафтова компанія, була змушена піти з Близького Сходу в результаті хвилі націоналізації в країнах ОПЕК на початку 70-х років ХХ ст. Другий етап ще не закінчився, але пік операцій в ключових регіонах з видобутку нафти — на родовищах Аляски та Північного моря — вже пройдено. Нова стратегія спрямована на заміну старіючих родовищ на нові низьковитратні “центри прибутку”. Реалізація цього плану приведе до збільшення всіх капітальних витрат компанії у 2003 р. до 14–14,5 млрд дол. Один з керівників компанії визначив: “наша стратегія полягає в тому, щоб мати непропорційну частку високовитратних і низьковитратних нафтових родовищ. Зростання в минулі роки досягалось за рахунок злиття та поглинання, але на новій фазі важливим є якість портфеля (активів)..”

У Росії ВР планує здійснювати управлінський контроль над новим спільним підприємством, хоча й відмовилась від більшого володіння акціонерним капіталом, щоб російські учасники відчували

* *Рогач О.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. — К.: Либідь, 2005.

себе рівними партнерами та допомогали відстоювати інтереси підприємства в країні. Для створення спільної компанії BP заплатить 3 млрд дол. партнерам у Росії — Альфа-групі та Аксес-Ренова, а також зробить три послідовні щорічні транші (по 1,25 млрд дол.) оплати акціями BP.

У реалізації своїх амбітних планів BP бачить можливість досягти більшого поширення своїх активів, ніж її конкуренти — міжнародні нафтовидобувні групи ExxonMobil Royal Dutch/Shell.

Теми рефератів

1. Особливості ставлення ТНК до спільних підприємств, що визначаються стратегією її діяльності.
2. Типи підрядних контрактів.
3. Типи френчайзингових контрактів.
4. Типи інжинірингових контрактів.
5. Типи управлінських контрактів.

Тема 5. Світові фінансові потоки. Портфельне інвестування

Сутність та структурні елементи світового фінансового ринку. Міжнародні ринки боргових зобов'язань. Міжнародні ринки титулів (прав) власності. Міжнародні ринки похідних фінансових інструментів. Транснаціоналізація банківських операцій: концентрація фінансового капіталу. Міжнародне фінансування операцій ТНК. Стратегія короткострокового фінансування. Внутрікорпоративне фінансування. Фінансування банківських установ. Фінансування небанківських установ (розміщення комерційних паперів — короткострокових простих векселів). Євровалютні інструменти короткострокового фінансування (євроноти, єврокомерційні папери). Довгострокове фінансування (внутрішні та зовнішні джерела). Фінансування за рахунок випуску облігацій, акцій. Крос-лістинг. Депозитарні розписки. Єврооблігації позики.

Ознаки та причини активізації міжнародних портфельних інвестицій (лібералізація та дерегуляція фінансових ринків, зниження ризиків інституційних інвесторів за рахунок міжнародної диверсифікації, додаткові джерела фінансування за рахунок збільшення обсягу ринку євровалют, модернізація міжнародних фондових бірж).

Оцінка інвестиційних якостей цінних паперів. Міжнародні фондові ринки. Фундаментальний та технічний аналіз фондових інструментів. Фінансові коефіцієнти оцінки акцій (співвідношення ціни та

доходу на акцію, ціни та обсягів продажу на акцію, ціни та балансової вартості активів). Фондові та біржові індекси. Сутність та порядок обчислення індексів зміни курсу акцій. Характеристика іноземних (Dow Jones Index, Actuaries Share, NIKKEY тощо) та українських фондових індексів (КАС, ПФТС, WOOD тощо).

Стратегії управління портфелем цінних паперів. Активний стиль управління портфелем і його стратегії (стратегія “акцій росту”; “недооцінені акції”; стратегії “вибір сектора” тощо). Методи пасивного управління портфелем. Диверсифікація. Процентний ризик. Керування активами і зобов’язаннями. Індексний портфель. Хеджування портфеля. Оцінка ефективності керування портфелем.

Ризики портфельів цінних паперів. Систематичні та несистематичні ризики. Методи вимірювання ризиків портфельних інвестицій (середньоквадратичних стандартних відхилень — коваріації і варіації, бета-коефіцієнт, модель оцінки капітальних активів — CAPM, лінії надійності ринку тощо).

Інститути спільного інвестування. Класифікація ІСІ. Компанії з управління активами. Структура активів інститутів спільного інвестування (диверсифікованих, недиверсифікованих, венчурних).

Література: основна [5; 7; 12; 15; 19; 22; 23; 28; 32–34; 37; 41; 43];
додаткова [46; 47; 65; 68; 70; 72; 73; 80; 82; 83; 85; 88]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Характеристика інструментів міжнародного ринку боргових зобов’язань.
2. Характеристика інструментів прав власності.
3. Характеристика ринку похідних інструментів.
4. Основні джерела міжнародного короткострокового фінансування діяльності ТНК.
5. Види довгострокових цінних паперів, що використовуються ТНК для фінансування.
6. Фактори, що сприяють активізації міжнародної портфельної інвестиційної діяльності.
7. Систематизація ризиків портфельного інвестування: ризики, пов’язані з інвестуванням у фінансові активи, фінансові ризики, кредитні ризики, (відсотковий, ризик ліквідності), інфляційний ризик, валютний ризик.

Завдання до практичного заняття

Закріплення методів оцінки ефективності прямих і портфельних інвестицій та відновлення навичок отриманих при вивченні дисципліни “Інвестування”.

Завдання 1

Розрахуйте ефективність портфеля інвестиційних компаній за:

- 1) методом Тейлора (коефіцієнт T);
- 2) методом Шарпа (коефіцієнт S);
- 3) методом Джексона (коефіцієнт J) та за результатами ранжування зробіть висновок про найбільш ефективний.

Вихідні умови:

Інвестиційний фонд	Щорічна доходність, %	β	Несистематичний ризик
A	18	1,2	7
B	19	1,8	13
B	15	0,5	20
S&P 500	17	1	0

Доходність без ризикових активів складає 10 %, еталоном доходності ринкового портфеля є S&P 500; стандартне відхилення S&P 500 – 25 %.

Завдання 2

При оцінюванні зарубіжних проектів (пряме інвестування) з точки зору інтересів материнської компанії застосовується аналіз скоригованої сучасної вартості (APV). Розрахуйте значення показника та зробіть висновок про доцільність реалізації проекту за наступних умов:

- а) проект: вартість – \$12 млн; тривалість – 3 роки; залишкова вартість – \$3,2 млн; поточний грошовий потік – \$8 млн на рік до податків;
- б) фінансування: трирічна позика під 14 % річних – \$4 млн; трирічна позика під 9,5 % річних – £ 3 млн; нерозподілений прибуток – £ 1 млн;
- с) ризик: значення β в галузі інвестування становить 1,4;
- д) дані ринку: безризикова доходність 6 %; доходність ринкового портфеля – 16 %;
- е) податки та інше: корпоративний податок у базовій країні – 35 %; корпоративний податок в приймаючій країні – 40 % (в кінці терміну), рівномірна амортизація, частка доходу дозволе-

на до переказування 50 %; на кошти блоковані нараховується 5 % дохід на спеціальний державний рахунок; блоковані кошти переводяться в материнську країну після завершення проекту; спот курс \$2 = £1, можливе знецінення долару протягом реалізації проекту на 5 % щорічно.

Завдання 3

Читання інформації про котирування цінних паперів.

Результати котирування акцій на NYSE

52 High	week Low	Stock	Div	Yld, %	P/E	Vols 100s	High	Low	Close	Net Chg
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
49 1/4	33 1/4	ATT	1,3	3,5	39	97912	38 3/8	37 3/8	38 1/4	+1 1/8

Результати торгів державними борговими зобов'язаннями

CouponRate, %	Maturity	Prise		Change	Ask Yield
		Ask	Bid		
1	2	3	4	5	6
7 5/8	Feb 02-07	106:03	106:05	+10	6,23

Результати торгів корпоративними облигаціями

Issue	Coupon-Rate, %	Maturity	Prise	Change	Ask Yield	Prior Yield
1	2	3	4	5	6	7
E.I.B	8 1/4	20/12/07	111 14/16	+6/16	6,36	6,39

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1

За трьома видами акцій проведено оцінку спільного вірогідного розподілу доходностей. Обчислити очікувану доходність і стандартне відхилення портфеля цінних паперів, якщо умовний інвестор 20 % коштів спрямує в придбання акцій А, 50 % – в придбання акцій Б і 30 % – в акції В. Припускається, що доходність кожного цінного папера некорельована з доходністю інших цінних паперів.

Варіант	Результат	Доходність акцій			Вірогідність розподілу дохідності акції
		А	Б	В	
1	1	-10	10	0	0,30
	2	0	10	10	0,20
	3	10	5	15	0,30
	4	20	-10	5	0,20
2	1	-5	0	5	0,10
	2	10	5	-5	0,40
	3	0	5	5	0,40
	4	15	10	5	0,10
3	1	-5	10	0	0,15
	2	0	5	5	0,35
	3	5	15	10	0,35
	4	-10	5	0	0,15
4	1	-5	0	5	0,30
	2	-10	5	5	0,20
	3	0	5	5	0,30
	4	15	10	5	0,20
5	1	-5	10	0	0,10
	2	0	5	5	0,40
	3	5	15	10	0,40
	4	-10	5	0	0,10

Завдання 2

Використовуючи модель Могділіані-Міллера (оцінка прямих інвестицій), проаналізуйте наступний інвестиційний проект і визначте, як його реалізація впливатиме на:

- 1) повну ринкову вартість компанії;
- 2) добробут акціонерів;
- 3) середньозважену вартість капіталу;
- 4) вартість акціонерного капіталу.

Вихідні дані: компанія *X* має власний капітал – А; вартість акціонерного капіталу – Б; компанія планує здійснити інвестицію вартістю В для розширення виробництва; чиста приведена вартість проекту – Г. Для фінансування компанія планує випустити безвикупні облигації під Д на \$Є млн. Корпоративний податок – Ж.

Вихідні дані	Варіант				
	1	2	3	4	5
А, млн дол.	10	12	18	20	24
Б, %	11	14	15	14	13
В, млн дол.	2	4	4	8	6
Г, млн дол.	1	1	1,5	4	3,5
Д, %	9	10	10	9	11
Є, млн	2	3	4	6	4
Ж, %	30	35	25	30	35

Теми рефератів

1. Модель оптимального портфеля інвестицій Марковиця.
2. Оцінка ефективності інвестиційного портфеля (моделі Шарпа, Тейлора, Дженсона).
3. Класифікація портфельних ризиків.

Тема 6. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності

Потенціал впливу іноземних інвестицій на процеси відтворення. Переваги залучення інвестицій порівняно до використання зовнішніх кредитних ресурсів. Прямі інвестиції і міжнародний рух технологій. Організаційні форми передачі технологій. Розвиток людських ресурсів. Вплив прямих інвестицій на структуру споживання. Експортні операції ТНК компаній: розширення доступу на зовнішні ринки.

Форми регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційного процесу у міжнародній економіці. Лібералізація інвестиційних режимів. Вимоги "відкритого режиму": поліпшення умов конкуренції, зменшення ринкових обмежень, вдосконалення юридичних аспектів, поліпшення регуляторного процесу, зменшення наявних вимог (розміру репатріації з країни дивідендів, місцевих квот на постачання, обов'язкового експорту тощо).

Форми впливу держави на інвестиційну діяльність (прямі і непрямі). Інструменти впливу на іноземні інвестиції, пов'язані з торговельними заходами. Засоби впливу на міжнародну інвестиційну діяльність: податкові пільги, тарифні пільги, інвестиційні гранти тощо. Змінні засоби прямого впливу з обмеженою сферою дії. Змінні засоби непрямого впливу (грошово-кредитна, амортизаційна,

цінова, валютна політика). Індикативне планування інвестиційної діяльності.

Вільні економічні зони. Світовий досвід створення ВЕЗ.

Інвестиційний клімат (інвестиційний потенціал та його складові, характеристика інвестиційних ризиків). Міжнародні рейтинги (Euro-money, Institutional Investment тощо). Вплив міжнародних інституцій на інвестиційну діяльність (ЮНКДАТ, СОР, ОЕСР, БАГІ, МЦІУС, МОП).

Література: основна [6; 25; 32; 36; 40; 42];
додаткова [59; 76; 77]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Характеристика організаційних форм передачі технологій у міжнародній інвестиційній діяльності (ліцензійна угода, інжинірингова угода, управлінські контракти тощо).
2. Характеристика інструментів впливу на інвестиційну діяльність таких, що пов'язані з регулюванням торговельних відносин (тарифні або кількісні обмеження, національні стандарти, регіональні угоди про вільну торгівлю, зони експортного виробництва).
3. Інвестиційні стимули інвестиційної діяльності, що реалізуються через державну політику.
4. Засоби впливу на міжнародну інвестиційну діяльність (змінні засоби непрямого впливу, змінні засоби прямого впливу з обмеженою сферою дії).
5. Характеристика різних видів ВЕЗ (зовнішньоторгівельні, функціональні (галузеві), комплексні (спеціальні) зони виробничого характеру).

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Які переваги залучення інвестицій для країн-реципієнтів порівняно до використання зовнішніх кредитних ресурсів?
2. Наведіть приклади впливу різних інструментів на стимулювання та обмеження міжнародної інвестиційної діяльності.

Питання для самостійного вивчення

1. Вплив міжнародних інституцій на міжнародну інвестиційну діяльність. Характеристика діяльності ЮНКДАТ, СОР, ОЕСР, БАГІ, МЦІУС.

Завдання до семінарського заняття

Проаналізуйте наведену ситуацію та сформулюйте короткі пояснення до наступних питань.*

1. Які фактори зумовили динамічний приплив прямих іноземних інвестицій?
2. Які структурні зміни відбулись в експорті Китаю?
3. Чи може наведений приклад бути використаний для ілюстрації “ефекту мультиплікатора”?
4. Чи існують зв'язки експортних філій іноземних компаній з місцевими компаніями?

Китай є прикладом країни, що вдало використала переваги розміщення (стабільність законодавства, розмір економіки, дешева робоча сила) для залучення масштабних прямих іноземних інвестицій і швидкого нарощування експорту.

Щорічний приплив іноземних інвестицій у країну збільшився з 2 млрд дол. у 1985 р. до 41 млрд дол. у 2000 р. Експорт країни зріс у 10 разів і досяг 249 млрд дол. у 2000 р. Про зростання конкурентоспроможності китайської економіки свідчить триразове зростання питомої ваги країни у світовій торгівлі (6 % у 2000 р.). Відбулися зміни і в структурі експорту. Якщо в 1995 р. експорт сировинних товарів та основаних на переробці сировинних ресурсів промислових товарів становив 49 % експорту, то у 2000 р. — лише 12 %. Питома вага високотехнологічних товарів зросла за останні 15 років у 7 разів (22 % у 2000 р.)

Бурхливе зростання стало можливим завдяки інвестиціям транснаціональних фірм та їхнім субконтрактним угодам із місцевими компаніями. На іноземні філії припадає майже половина експорту країни, а в галузях з високою технологією — 4/5 експорту. В експорті електронних інтегральних схем питома вага ТНК сягає 90 %. Сектор автоматизованих систем обробки даних, комп'ютерна індустрія також повністю контролюються іноземними фірмами, експорт яких становить 85 % загального обсягу продаж галузі. Надзвичайно високі темпи зростання експорту з Китаю телекомунікаційного обладнання. Тільки підприємства Motorola продали у 2000 р. за рубіж продукцію більш ніж на 1 млрд дол.

* *Рогач О.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. — К.: Либідь, 2005.

Однією з переваг розміщення Китаю стала здатність цієї країни швидко створювати для іноземних підприємств мережі постачальників сировини, напівфабрикатів; наявність висококваліфікованих інженерів. Це дозволило ТНК у високотехнологічних галузях створити понад 100 науково-дослідних центрів, лабораторій.

Місцеві китайські підприємства мають активні субпідрядні зв'язки з філіями іноземних фірм. Наслідком цього стало зростання місцевого компоненту експорту іноземних компаній. Якщо ТНК домінують у високотехнологічному експорті, то місцеві фірми мають сильні позиції в експорті продукції низькотехнологічного сектора.

Зростання промислового експорту Китаю стало результатом послідовної економічної політики щодо залучення прямих інвестицій, одним з головних елементів якої став різний режим щодо іноземних фірм у трьох групах галузей (перша — ППІ заохочуються; друга — ППІ обмежуються; третя — діяльність іноземних фірм заборонена). Другим елементом було створення спеціальних зон економічного та технологічного розвитку (49 загальнонаціональних та сотні регіональних, місцевих зон експортного виробництва, науково-технічних зон, індустриальних парків).

Теми рефератів

1. Методи і механізми селективного регулювання іноземної інвестиційної діяльності.
2. Складові, що характеризують інвестиційний клімат національної економіки.
3. Міжнародні рейтинги, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості національних економік.
4. Інвестиційні фактори конкурентоспроможності національної економіки.
5. Інвестиційні фактори конкурентоспроможності галузі.
6. Інвестиційні фактори конкурентоспроможності підприємства.
7. Основні завдання ОЕСР в сфері міжнародного інвестування.
8. Основні завдання БАГІ в сфері стимулювання інвестиційної діяльності та його механізм.

Тема 7. Особливості реалізації міжнародної інвестиційної діяльності в Україні

Державна інвестиційна політика України на сучасному етапі. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні. Реальні інвестиції в

галузі промисловості України. Форми і види іноземних інвестицій в Україні. Результативність і проблеми залучення іноземних інвестицій. Проблеми інвестування за кордон.

Формування та оцінка параметрів національного інвестиційного клімату. Економічне середовище інвестиційної діяльності в Україні. Інфраструктура інвестування. Грошово-кредитна політика Національного банку. Роль Фонду державного майна України.

Література: основна [1–15; 25; 28; 29; 34; 38; 39];
додаткова [53]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Форми і види іноземних інвестицій, що можуть бути реалізовані в Україні.
2. Засоби, що використовуються для стимулювання іноземних інвестицій в Україні.
3. Порядок створення і функціонування спільних підприємств в Україні.
4. Порядок створення і функціонування вільних економічних зон. Особливості регулювання діяльності транснаціональних корпорацій в Україні.
5. Участь національних інституційних інвесторів в міжнародному портфельному інвестуванні.

Дискусійні питання до семінарського заняття

Характеристика інвестиційного клімату України (інвестиційний потенціал та інвестиційні ризики, місце в міжнародних рейтингах).

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Підібрати статистичні матеріали, що свідчать про динаміку руху прямих інвестицій та закордонних інвестицій в Україні (за географічною, галузевою, регіональною ознаками, динаміка за періодами). На основі зібраних даних зробити висновки про особливості участі України в процесах міжнародної інвестиційної діяльності.

Завдання 2

Навести конкретні приклади виходу на український ринок транснаціональних компаній та проаналізувати їх вплив на національну економіку.

Теми рефератів

1. Динаміка залучення іноземних інвестицій в Україні. Порівняльний аналіз з іншими країнами (за вибором).
2. Особливості функціонування спільних підприємств в Україні.
3. Діяльність транснаціональних корпорацій на українському ринку (на основі конкретної компанії).
4. Оцінка інвестиційної привабливості України (на основі аналізу місця в міжнародних рейтингах).

Тестове завдання до модуля II

1. **Чи можна вважати, що наступне визначення повністю визначає зміст транснаціональної корпорації? Якщо ні, вкажіть пропущені ознаки.**

ТНК – це фірма, що має власні філії у двох чи більше країнах, або вищий управлінський персонал якої є громадянами різних країн, причому ТНК контролюється штаб-квартирою з однієї країни:

- а) так;
 - б) ні (пояснення).
2. **Якщо злиття чи поглинання відбувається між компаніями, що ведуть свою діяльність на різних розподільчих рівнях на ринку того самого продукту (коли виробник певної продукції може поглинути компанію, що займається його реалізацією), воно класифікується як:**
 - а) горизонтальне;
 - б) вертикальне;
 - в) конгломероване.
 3. **Якщо прямий інвестор володіє понад 50 % капіталу в іноземному володінні компанії, то воно визначається як:**
 - а) філія;
 - б) дочірня компанія;
 - в) асоційована компанія.
 4. **Оподаткування підприємств з часткою участі іноземного інвестора в Україні здійснюється на пільгових умовах:**
 - а) так;
 - б) ні;
 - в) за умови, що частка участі іноземного інвестора у статутному фонді становить не менше 10 %;
 - г) за умови, що частка участі іноземного інвестора у статутному фонді становить не менше 25 %.

5. **Контракти, за якими оперативний контроль за діяльністю підприємства, який звичайно здійснюється представником власника компанії, передається іншій фірмі, є:**
- а) підрядною угодою;
 - б) субконтрактною угодою;
 - в) угодою франчайзингу;
 - г) управлінським контрактом;
 - д) інженерно-технічним контрактом.
6. **Угоди злиття чи поглинання, що передбачають глибоку інтеграцію підприємницьких культур обох компаній і передбачає асиміляцію найкращих рис підприємницької етики та психології різних команд менеджерів, що в довгострокову періоді забезпечує ефект синергізму, є:**
- а) реконструкційними угодами;
 - б) колаборативними угодами.
7. **Якщо не менш 80 % загальної вартості активів ІСІ становлять грошові кошти, ощадні сертифікати, облигації підприємств та облигації місцевих позик, державні цінні папери, а також цінні папери, що допущені до торгів на фондовій біржі або у торговельно-інформаційній системі, то інвестиційний фонд класифікується як:**
- а) диверсифікований;
 - б) недиверсифікований;
 - в) венчурний.
8. **Поєднання активів та операцій двох фірм різних країн з метою встановити нову юридичну особу або об'єднатися під назвою однієї з існуючих фірм є:**
- а) злиттям;
 - б) поглинанням.
9. **Коефіцієнт β відображає рівень ризику за окремим цінним папером як об'єктом фінансового інвестування. Якщо $\beta < 1$, то ризик інвестування у цей цінний папір:**
- а) нижче середньоринкового;
 - б) на рівні середньоринкового;
 - в) вище за середньоринковий.
10. **Портфель, що формується за критерієм максимізації поточного доходу чи приросту інвестованого капіталу поза залежністю від ступеня інвестиційного ризику є:**
- а) агресивним портфелем;

- б) поміркованим портфелем;
 - в) консервативним портфелем.
- 11. Поглинання, за яким фірмі-інвестору переходить менше 50 % акціонерного капіталу, є:**
- а) повним поглинанням;
 - б) угодою з переважним контролем;
 - в) рівноправним злиттям;
 - г) міноритарним поглинанням.
- 12. Олігополія – це структура галузі, за якої:**
- а) на ринку домінує одна компанія, що здійснює контроль не більше ніж 50 % ринку;
 - б) на ринку домінує кілька великих компаній, що контролюють значну частину ринку (наприклад, понад 80 %);
 - в) на ринку представлена значна кількість компаній галузі, частка кожної з яких не дозволяє здійснювати контроль за ринком.
- 13. Надлишкові вітчизняні потужності:**
- а) стимулюють експорт;
 - б) стимулюють пряме інвестування.
- 14. Аналіз фондових цінностей, що передбачає вивчення фінансово-господарського стану емітента, прогнозування його майбутнього в контексті стану та ймовірних змін зовнішнього середовища господарювання, – це:**
- а) технічний аналіз;
 - б) фундаментальний аналіз.
- 15. Фондовий індекс, що віддзеркалює вартість акцій усіх корпорацій, що котируються на Нью-Йоркській, Американській фондових біржах і у позабіржовому обігу, – це:**
- а) Dow Jones Index;
 - б) Value Line Composite Index;
 - в) NYSE Composite Index;
 - г) Wilshire-5000;
 - д) Standart's & Poor's Index.
- 16. Змінними засобами непрямого впливу на стимулювання інвестиційної діяльності є:**
- а) бюджетне фінансування на безповоротній основі;
 - б) грошово-кредитна політика;
 - в) амортизаційна політика;
 - г) бюджетне кредитування;

- д) всі зазначені в пунктах а, б, в, г, д;
е) зазначені в пунктах а, г;
є) зазначені в пунктах б, в;
ж) зазначені в пунктах б, в, г.
- 17. Угода, за якою власник продукту, технологічного процесу, послуги або торгівельної марки надає право користування своїм ім'ям (ліцензію) за певну винагороду, це:**
- а) підрядна угода;
б) субконтрактна угода;
в) управлінський контракт;
г) угода франчайзингу;
д) інженерно-технічний контракт.
- 18. Зв'язки, що виникають після придбання філіями ТНК товарів та послуг місцевих компаній, є:**
- а) прямими;
б) зворотними;
в) горизонтальними.
- 19. Депозитарні розписки, що випускаються європейськими банками як свідоцтво про володіння акціями компаній, розташованих у країнах, які не є членами ЄС і які використовуються при фінансуванні діяльності корпорацій за допомогою емісії акцій, є:**
- а) американськими депозитарними розписками;
б) глобальними депозитарними розписками;
в) європейськими депозитарними розписками.

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

“МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ”

(підсумковий контроль)

- 1. На етапі локальної ринкової експансії в процесі інтернаціоналізації оцінка значущості міжнародної діяльності фірми:**
- а) є важливим доповненням діяльності на внутрішньому ринку;
б) дорівнює за значущістю діяльності на внутрішньому ринку;
в) є стратегічною умовою успіху та розвитку.
- 2. Згідно з теорією Перлмуттера, основним завданням вищого менеджменту на етапі початкової інтернаціоналізації є:**
- а) вибір зарубіжних ринків і форм виходу на них;

- б) підвищення результативності діяльності на конкретних зарубіжних ринках;
- в) глобальна раціоналізація і забезпечення синергізму.
3. **Орієнтація фірми на зовнішньому ринку, що базується на співробітництві між штаб-квартирою і філіями для розроблення стандартів і процедур, які відповідали б і загальним, і локальним завданням фірми, є:**
- а) етноцентричною;
- б) поліцентричною;
- в) регіоцентричною;
- г) геоцентричною.
4. **Організація фірмою власних закордонних філій чи дочірніх компаній і набуття нею контролю над вже діючими зарубіжними фірмами відповідає:**
- а) інтернальному шляху інтернаціоналізації;
- б) екстернальному шляху інтернаціоналізації.
5. **Чи можна вважати, що наступне визначення повністю визначає зміст транснаціональної компанії? Якщо ні, вкажіть пропущені ознаки. Транснаціональною є компанія, значна частина прибутку і продажу якої генерується від зарубіжних операцій:**
- а) так;
- б) ні (пояснення).
6. **Виберіть приклад, що ілюструє процес створення інтегрованої структури, шляхом вертикальної інтеграції “вгору”:**
- а) придбання сталеплавильною компанією заводу, що виробляє металеві конструкції;
- б) приєднання заводу виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде основне виробництво;
- в) придбання виробничою компанією компанії сфери розподілу.
7. **Як відомо, тенденція регіоналізації – процес формування системи економічних взаємозв’язків у рамках міжнародних інтеграційних угруповань двох або більше країн – суттєво впливає на розвиток міжнародної інвестиційної діяльності. Визначте, якій з форм регіоналізації відповідають сукупно наступні ключові ознаки: усунення внутрішніх тарифів, спільний зовнішній тариф:**
- а) зона преференційної торгівлі;
- б) зона вільної торгівлі;

- в) митний союз;
 - г) спільний ринок;
 - д) економічний союз.
- 8. Згідно з теорією міжнародної конкурентоспроможності країн М. Портера, найнижчий рівень конкурентоспроможності мають країни, що реалізують конкуренцію:**
- а) на основі факторів виробництва;
 - б) на основі інвестицій;
 - в) на основі нововведень;
 - г) на основі багатства.
- 9. Якщо прями́й інвестор володіє менш як 50 % капіталу в іноземному володінні компанії, то воно визначається як:**
- а) філія;
 - б) дочірня компанія;
 - в) асоційована компанія.
- 10. Назвіть елемент, який належить до додаткових змінних детермінант конкурентних переваг моделі “Даймонда” М. Портера:**
- а) стратегія фірми, структура і конкуренція;
 - б) пов’язані та підтримуючі галузі;
 - в) роль уряду;
 - г) фактори виробництва;
 - д) багатонаціональна ділова активність;
 - е) умови попиту.
- 11. Назвіть елемент, який Дж. Данінг додав до моделі детермінант конкурентних переваг М. Портера:**
- а) стратегія фірми, структура і конкуренція;
 - б) пов’язані та підтримуючі галузі;
 - в) фактори виробництва;
 - г) багатонаціональна ділова активність;
 - д) умови попиту.
- 12. Інтегральне відображення стану економіки за тією чи іншою системою показників, що показує рівень конкурентоспроможності національної економіки, відповідає такому підходу її оцінки, як:**
- а) ресурсний;
 - б) факторний;
 - в) рейтинговий;
 - г) ціновий.

- 13. Майно іноземного інвестора, що ввозиться в Україну, звільняється від обкладання митом, якщо воно:**
- а) є внеском іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземною інвестицією;
 - б) ввозиться на строк не менше 3 років з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів (контрактів);
 - в) ввозиться на строк не менше 5 років з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів (контрактів);
 - г) ввозиться з метою реалізації.
- 14. Цінні папери іноземних держав та інших іноземних емітентів можуть бути включені до складу активів диверсифікованого фонду:**
- а) без обмежень;
 - б) не допускається;
 - в) не більше 10 %
 - г) не більше 20 %;
 - д) лише допущені до торгів не менше ніж на двох провідних іноземних біржах чи торгово-інформаційних системах;
 - е) лише ті, що гарантовані урядами іноземних держав;
 - є) зазначене в пунктах в, д;
 - ж) зазначене в пунктах г, д;
 - з) зазначене в пунктах в, д, є;
 - і) зазначене в пунктах г, д, є.
- 15. Якщо інвестиційний фонд закритого типу здійснює виключно приватне розміщення цінних паперів власного випуску, активи якого понад 50 % складаються з корпоративних прав та цінних паперів, що не допущені до торгів на фондовій біржі або у торговельно-інформаційній системі, то він класифікується як:**
- а) диверсифікований;
 - б) недиверсифікований;
 - в) венчурний.
- 16. Цінні папери іноземних держав та інших іноземних емітентів можуть бути включені до активів українських інвестиційних фондів, якщо вони допущені до лістингу на наступних біржах та торгово-інформаційних системах:**
- а) Нью-Йоркська фондова біржа;
 - б) НАСДАК;
 - в) ПАРТАД;
 - г) Токійська фондова біржа;

- д) Гонконзька фондова біржа;
- е) зазначених у пунктах а, б, г;
- є) зазначених у пунктах а, б, в;
- ж) зазначених у пунктах а, б, в, г;
- з) зазначених у пунктах б, в;
- і) всі зазначені у пунктах а, б, в, г, д.

- 17. Чи можна класифікувати як форму іноземної інвестиції придбання нерезидентом нерухомого чи рухомого майна, включаючи будинки, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби та інші об'єкти власності:**
- а) так;
 - б) ні.
- 18. Згідно з теорією Тобіна, якщо q (відношення ринкової вартості активів фірми до ціни їх придбання) буде більше 1,0, то компанія:**
- а) буде додавати активи;
 - б) буде продавати активи.
- 19. Злиття чи поглинання, що відбувається між компаніями, які виробляють однакову продукцію і діють на такому самому ринковому рівні (добування, переробка чи реалізація), є:**
- а) горизонтальним;
 - б) вертикальним;
 - в) конгломерованим.
- 20. Підприємство з іноземними інвестиціями — підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному фонді якого становить:**
- а) не менше 5 %;
 - б) не менше 10 %;
 - в) не менше 20 %;
 - г) не менше 25 %;
 - д) не менше 50 %.
- 21. Перехід контролю над активами та операціями від місцевої до іноземної компанії, при якому місцева фірма перетворюється на філіал іноземної, це:**
- а) злиття;
 - б) поглинання;
 - в) консолідація.

22. *Згідно з теорією Кейнса, фірма намагатиметься максимізувати:*
- а) ринкову вартість акціонерного капіталу;
 - б) поточний прибуток.
23. *За своїм внутрішнім змістом процес об'єднання (на основі участі в акціонерному капіталі) компаній різних країн відбувається переважно шляхом:*
- а) злиття;
 - б) поглинання.
24. *При прийнятті рішення про включення цінного папера в портфель, при наявності альтернативного цінного папера, за критерієм мінімізації ризику, перевагу має той:*
- а) коефіцієнт варіації якого менше;
 - б) коефіцієнт варіації якого більше;
 - в) значення коефіцієнту варіації не враховується.
25. *Якщо значення індексу потенційного припливу прямих інвестицій ЮНКДАТ наближається до 1, це свідчить:*
- а) про високу здатність країни до залучення іноземних інвестицій;
 - б) про низьку здатність країни до залучення іноземних інвестицій.
26. *Аналіз цінних паперів, що ґрунтується на минулій та поточній ринковій поведінці фондових цінностей і на підставі її аналізу дозволяє прогнозувати їх динаміку в майбутньому, — це:*
- а) технічний аналіз цінних паперів;
 - б) фундаментальний аналіз цінних паперів.
27. *Міжнародна організація, основна мета якої стимулювати прямі іноземні інвестиції у країни, що розвиваються, шляхом усунення перешкод некомерційного характеру (надання іноземним інвесторам страхових гарантій проти некомерційних ризиків, надання інформаційних послуг щодо поліпшення інвестиційного клімату), це:*
- а) Організація економічного співробітництва та розвитку;
 - б) Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних суперечок;
 - в) Багатостороннє агентство гарантування інвестицій;
 - г) Конференція ООН з торгівлі та розвитку.

28. **Суккупний індекс Нью-Йоркської фондової біржі, що відображає динаміку курсів акцій усіх корпорацій, зареєстрованих на біржі, – це:**
- а) Dow Jones Index;
 - б) Value Line Composite Index;
 - в) NYSE Composite Index;
 - г) Wilshire-5000;
 - д) Standart's & Poor's Index.
29. **Зв'язки, що виникають після продажу філіями ТНК товарів та послуг місцевим компаніям, є:**
- а) прямими;
 - б) зворотними;
 - в) горизонтальними.
30. **Показник, що свідчить про ступінь географічної диверсифікації діяльності транснаціональної корпорації і розраховується як відношення кількості країн, де ТНК розміщує свої філії, до кількості країн, де вони потенційно могли бути розташовані, є таким показником, як:**
- а) індекс припливу в країни прямих іноземних інвестицій;
 - б) індекс транснаціональності країн, що приймають;
 - в) індекс транснаціональності компаній;
 - г) індекс розповсюдження мережі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91.
2. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91 № 1561-ХІІ.
3. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.96.
4. Закон України “Про промислово-фінансові групи” від 21.11.95.
5. Закон України “Про цінні папери і фондовий ринок” від 23.02.06 № 3480-ІV.
6. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.96 № 448/96-ВР.
7. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” від 15.03.01 № 2299-ІІІ.

8. *Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”* від 12.07.01 № 2664-III // Уряд. кур’єр. — 2001. — 23 серп.
9. *Указ Президента України “Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні”* від 12.07.01 № 512/2001.
10. *Постанова НБУ “Про врегулювання порядку здійснення іноземними інвесторами інвестицій в Україну”* від 20.07.99 № 356 // Додаток до Вісника НБУ. — 1999. — № 10.
11. *Про заходи щодо поліпшення інвестиційної привабливості України: Розпорядження Кабінету Міністрів України* № 55-р від 22.02.01.
12. *Положення про регулювання діяльності фондових бірж та торговельно-інформаційних систем: Рішення ДКЦПФР (зі змін. і допов. від 04.09.03), зареєстроване в МЮУ 03.02.97 № 20/1824.*
13. *Положення про функціонування фондових бірж: Рішення ДКЦПФР від 19.12.06 № 1542, зареєстровано в МЮУ 18.01.07 № 35/13302.*
14. *Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів: Рішення ДКЦПФР від 02.11.06 № 1227, зареєстроване 30.11.06 № 1252/13126.*
15. *Перелік іноземних бірж та торговельно-інформаційних систем, після проходження лістингу, на яких цінні папери іноземних держав та іноземних юридичних осіб можуть становити активи інститутів спільного інвестування: Рішення ДКЦПФР від 02.02.05 № 40, зареєстроване 21.02.05 № 253/10533.*
16. *Фондовий ринок України: правове регулювання.* — Ч. 1, 2: Нормативні документи ДКЦПФР. — К.: Україн. ін-т розвитку фонд. ринку, 2001. — 975 с.

Основна

17. *Білорус О. Г.* Економічна система глобалізму: Монографія. — К., 2003.
18. *Гіл Ч. В. Л.* Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку. — К., 2001.
19. *Дэннелс Д. Д., Радеба Л. Х.* Международный бизнес: внешняя среда и деловые операции. — М., 1998.
20. *Зав’ялова О. В., Етокова О. В.* Міжнародні злиття та поглинання: досвід Заходу. — К., 2002.

21. *Иванов Ю. В.* Слияния, поглощения и разделение компаний: стратегия и тактика трансформации бизнеса. — М., 2001.
22. *Киреев А. П.* Международная экономика: Учеб. пособие для вузов. — Ч. 1: Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. — М., 2000.
23. *Ляшенко В. И.* Фондовые индексы и рейтинги. — Донецк: Сталкер, 1998.
24. *Лук'яненко Д. Г., Губський Б. Г., Мозговий О. М.* Міжнародна інвестиційна діяльність. — К., 2003.
25. *Майер Дж. М., Олесевич Д. Л.* Міжнародне середовище бізнесу: Конкуренція та регулювання у глобальній економіці / Д. Л. Олесевич (наук. ред.). — К., 2002.
26. *Мельник В. В., Козюк В. В.* Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч. посіб. — Тернопіль, 2003.
27. *Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник /* Под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. — М., 2000.
28. *Міжнародні фінанси: Підручник /* О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шеремет та ін.; За ред. О. І. Рогач. — К., 2003.
29. *Носова О. В.* Іноземні інвестиції в транзитивній економіці України: Монографія. — Х., 2001.
30. *Портер М.* Международная конкуренция. — М., 1993.
31. *Портер М.* Стратегія конкуренції: Пер. з англ. — К.: Основи, 1997.
32. *Рогач О. І.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. — К.: Либідь, 2005.
33. *Рогач О. І.* Транснаціональні корпорації та економічне зростання: Навч. посіб. — К., 1997.
34. *Рогач О. І., Шнирков О. І.* Транснаціоналізація світового господарства та перехідні економіки: Навч. посіб. — К., 1999.
35. *Рокоча В. В., Плотніков О. В., Новицький В. Є. та ін.* Транснаціональні корпорації: Навч. посіб. — К., 2001.
36. *Ромашко О. Ю.* Регулювання міжнародних фондових ринків: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.
37. *Світова економіка: Підручник /* А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. — К., 2000.
38. *Торгова Л. В., Хитра О. В.* Спільні підприємства в Україні: організаційно-економічний механізм і ефективність функціонування. — К., 2001.

39. *Україна* в процесах міжнародної інтеграції / За ред. В. Р. Сіденка. — Х., 2003.
40. *Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф.* Міжнародні організації: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К., 2001.
41. *Шклярук С. Г.* Портфельное инвестирование. Теория и практика. Курс лекций по инвестированию, формированию и управлению инвестиционным портфелем: Учеб. пособие. — К.: Нора-принт, 2000.
42. *Шклярук С. Г.* Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация. Финансовые рынки, финансовые институты и участники, финансовые инструменты, методы анализа, регулирование и оптимизация: Монография. — К.: Нора-принт, 2003.
43. *Энг М. В., Лис Ф. А., Мауер Л. Дж.* Мировые финансы. — М., 1998.

Додаткова

44. *Алексєенко Л. М., Олексєенко В. М., Юркевич А. І.* Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (укр.-англ.-рос. тлумач. слов.). — К.; Тернопіль: Максимум; Економ. думка, 2000.
45. *Булєев І. П., Богачев С. В., Мельникова М. В.* Промышленные корпорации: особенности развития и принятия решений: Монография. — Донецк, 2003.
46. *Брейли Р., Майерс С.* Принципы корпоративных финансов. — М., 1997.
47. *Буренин А. Н.* Рынки производных финансовых инструментов. — М.: ИНФРА-М, 1996.
48. *Внукова Н. М.* Ринок фінансових послуг: Навч.-метод. посіб. — Х.: ІНЖЕК, 2004.
49. *Герст П., Томсон Г.* Сумніви в глобалізації. Міжнародна економіка і можливості керування. — К., 2002.
50. *Глобалізація* мирового хазяйства и национальные интересы России / В. П. Колесов (ред.). — М., 2002.
51. *Губський Б. В.* Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — К.: Наук. думка, 1998.
52. *Дудяк Р.* Основи біржової діяльності на товарному і фондовому ринку: Навч. посіб. — Львів: Львівськ. держ. аграрн. ун-т, 2001.

53. *Економіка* знань: виклики глобалізації на Україні / За заг. ред. А. П. Гальчинського, С. В. Львовичкіна, В. П. Семиноженка. — К., 2004.
54. *Жданов В. П.* Организация и финансирование инвестиций. — Калининград: Янтарный сказ, 2000.
55. *Иноземцев В. Л.* На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия. — М., 2003.
56. *Инвестиционно-финансовый* портфель (Книга инвестиционного менеджера. Книга финансового посредника) / Отв. ред. Ю. Б. Рубин, В. И. Солдаткин. — М., 1999.
57. *Калина А. В., Кошечев О. О.* Фондовый рынок: Навч. посіб. — К.: Вид-во Університет “Україна”, 2006.
58. *Килячков А. А., Чалдаева Л. А.* Рынок ценных бумаг и биржевое дело. — М.: Юристъ, 2001.
59. *Ковалевський В. В., Козак Ю. Г., Грищенко С. Г. та ін.* Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. В. В. Ковалевський, Ю. Г. Козак. — Одеса, 2001.
60. *Кругман П. Р., Обстфельд М.* Международная экономика. Теория и политика: Учеб. для вузов. — М., 1997.
61. *Ломакин В.* Мировая экономика. — М., 1998.
62. *Лысенков Ю. М., Рымарчук А. И., Музыченко О.* Фондовый рынок: терминологический словарь-справочник. — К.: Диалог-пресс, 1997.
63. *Лысенков Ю. М., Рымарчук А. И., Педь И. В.* Договорно-правовое регулирование фондового рынка. — К.: Кий, 1998.
64. *Лысенков Ю. М., Рымарчук А. И., Педь И. В.* Участники фондового рынка: Функции, организация деятельности. — Кн. 5. — К.: Висник фондового рынку, 1998.
65. *Мертенс А.* Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории. — К.: КИА, 1997.
66. *Мендрул О. Г., Павленко І. А.* Фондовый рынок: операції з цінними паперами: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.
67. *Мовсеян А. Г., Огневцев С. Б.* Мировая экономика: Учебник. — М., 2001.
68. *Мозговой О. Н.* Зарубежный фондовый рынок. — К.: УАННП “Феникс”, 1998.
69. *Мозговой О. Н.* Фондовый рынок Украины. — К.: УАННП “Феникс”, 1997.

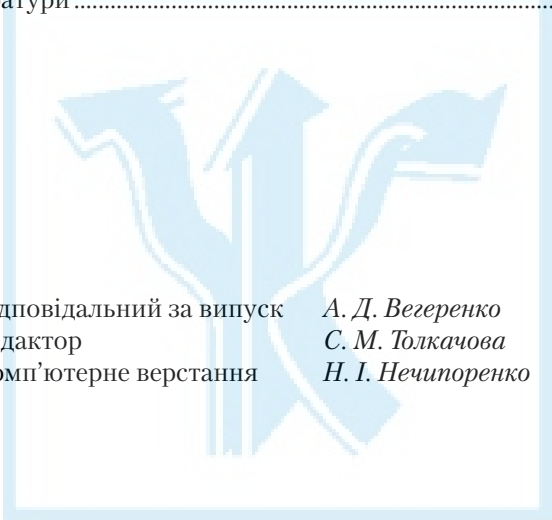
70. *Мозговий О. М.* Фондовий ринок: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999.
71. *Новицький В. Є.* Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. — К., 2003.
72. *Пересада А. А. та ін.* Інвестування: Навч.-метод. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001.
73. *Примостка Л. О.* Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: Моногр. — К.: КНЕУ, 2001.
74. *Рогач О. І.* ТНК і економічне зростання країн, що розвиваються. — К., 1994.
75. *Рогач О. І., Шнирков О. І.* Країни, що розвиваються, і транснаціоналізація світової економіки: Навч. посіб. — К., 1998.
76. *Румянцев А. П., Климко Г. Н., Рокоча В. В. та ін.* Міжнародна економіка: Підручник /А. П. Румянцев (ред.). — К., 2003.
77. *Рут Ф. Р., Філіпенко А.* Міжнародна торгівля та інвестиції: Пер. з англ. — К.: Основи, 1998.
78. *Сакс Дж., Пивоварський О.* Економіка перехідного періоду: уроки для України: Пер. з англ. — К.: Основи, 1996.
79. *Смолянська О. Ю.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2005.
80. *Суторміна В. М., Федосов В. М., Рязанова Н. С.* Фінанси зарубіжних корпорацій: Навч. посіб. — К., 1993.
81. *Тьюз Р., Бредлі Е., Тьюз Т.* Фондовый рынок. — 6-е изд.: Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 1999.
82. *Черкасов В. Е.* Международные инвестиции: Учеб.-практ. пособие. — М.: Дело, 1999.
83. *Ченг Ф. Ли, Джозеф И. Финетти.* Финансы корпораций. — М.: ИНФРА-М, 2000.
84. *Штігліц Дж.* Глобалізація та її тягар. — К., 2003.
85. *Шарп У., Александер Г., Бейли Дж.* Инвестиции. — М.: ИНФРА-М, 1998.
86. *Шевчук В. О.* Міжнародна економіка: теорія і практика. — Львів, 2003.
87. *Шелудько В. М.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. — К.: Знання-прес, 2002.
88. *Шемет Т. С.* Міжнародні фінанси.

Електронні джерела

1. <http://www.globalpolicy.igc.org> – висвітлює новини світового бізнесу, інвестицій та фінансів.
2. <http://www.ipplanet.net/fdisurvey> – інформація щодо світових потоків прямих інвестицій.
3. <http://www.oecd.org> – офіційний сайт організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) надає інформацію щодо індикаторів розвитку країн ОЕСР.
4. <http://www.standartsandpoors.com> – сайт компанії Standarts & Poors, інформація щодо ризиків, рейтингів фінансових інструментів.
5. <http://www.moody.com> – сайт рейтингового агенства Moody's, інформація щодо ризиків, рейтингів фінансових інструментів.
6. <http://www.transnationale.org> – надає інформацію про більш ніж 10000 компаній, включаючи ТНК.
7. <http://www.unctad.org/wir/index.htm> – інформація щодо оглядів світових інвестицій.
8. <http://www.finance.yahoo.com> – новини світового бізнесу, інвестицій та фінансів.
9. <http://www.fdi.eu.com> – інформація щодо світових потоків ПІІ та діяльності ТНК.
10. <http://www.ssmc.gov.ua> – офіційний сайт Державної комісії по цінних паперів та фондового ринку.
11. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
12. <http://www.ufs.com.ua> – український фінансовий сервер.
13. <http://www.investfunds.com.ua> – інформаційний фінансовий сервер.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність”.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність”.....	5
Тестове завдання з дисципліни “Міжнародна інвестиційна діяльність”(підсумковий контроль).....	35
Список літератури.....	41

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3412

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП